

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
ОСВІТИ**

Матеріали
науково-педагогічного
підвищення кваліфікації

*27 листопада 2023 року —
28 січня 2024 року*

За редакцією
професора В. Г. Марічереда

Одеса

ОНМедУ

2024

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
ОСВІТИ**

Матеріали
науково-педагогічного
підвищення кваліфікації

*27 листопада 2023 року —
28 січня 2024 року*

За редакцією
професора В. Г. Марічереда

Одеса

ОНМедУ

2024

Члени організаційного комітету:

Марічереда Валерія Геннадіївна — д. мед. н., професор, перший проректор; **Бурячківський Едуард Станіславович** — к. мед. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи; **Борщ Вікторія Ігорівна** — д. е. н., доцент, проректор з перспективного розвитку; **Кусик Наталія Львівна** — к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту охорони здоров'я, начальник навчально-методичного відділу; **Анненкова Ірина Петрівна** — д. пед. н., доцент, професор кафедри менеджменту охорони здоров'я, начальник навчального відділу; **Усиченко Катерина Миколаївна** — к. мед. н., доцент, доцент кафедри інфекційних хвороб, в. о. начальника сектору забезпечення якості освіти; **Годлевський Леонід Семенович** — д. мед. н., професор, завідувач кафедри фізіології та біофізики; **Опря Євген Васильович** — д. мед. н., професор, завідувач кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії; **Ханжи Володимир Борисович** — д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, біоетики та іноземних мов, голова комісії з питань академічної доброчесності, етики та взаємин; **Сікорська Ольга Олександрівна** — к. філол. н., доцент, завідувачка кафедри суспільних наук, голова комісії з функціонування державної мови

Рекомендовано до друку

Вченою радою Одеського національного медичного університету

МОЗ України

(Протокол № 8 від 24.04.2024 р.)

О-72 **Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти : матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації (27 листопада 2023 року — 28 січня 2024 року)** [Електронне видання] / за ред. проф. В. Г. Марічереда. — Одеса : ОНМедУ, 2024. — 208 с.

ISBN 978-966-443-129-0

У збірнику подано матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти» (27 листопада 2023 року — 28 січня 2024 року). Мета науково-педагогічного підвищення кваліфікації — сприяння засвоєнню та удосконаленню практичних умінь і навичок з інноваційних технологій, форм, методів, засобів навчання та застосування інноваційних технологій реалізації змісту навчання.

УДК 618.5-089.888.61-085.33

2. Стоян Н. В., Сергета І. В. Психогігієнічна оцінка властивостей темпераменту студентів та особливості їх змін у динаміці навчання в медичному вищому навчальному закладі. *Вісник Вінницького національного медичного університету*. 2015. № 2, т. 19. С. 518–523.

СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ АКУШЕРІВ-ГІНЕКОЛОГІВ

Щурко М. І.

к. мед. н., доцент, доцент кафедри акушерства і гінекології

Щурко Д. М.

к. мед. н., доцент, доцент кафедри акушерства і гінекології

Одеський національний медичний університет

Якісна підготовка високопрофесійних спеціалістів у різних медичних галузях є найважливішим завданням сучасної медичної освіти. Однією з основних методик практичної підготовки та отримання професійних компетенцій є симуляційна освіта.

Симуляційна освіта — це така організація навчального процесу, за якої інтерн навчається в імітаційній ситуації та засвоює отримані теоретичні знання на практиці.

Симуляційне навчання (від. лат. *simulatio* — імітація, удавання) — метод навчання, в основі якого полягає імітація будь-якого фізичного процесу за допомогою штучної (наприклад, механічної або комп'ютерної) системи. Навчання клінічних навичок завдяки використанню манекенів-симуляторів, тренажерів і стандартизованих пацієнтів є «золотим стандартом» медичної освіти в розвинутих країнах світу вже понад 40 років. У більшості країн Європи, Америки та Азії навчання в симуляційних центрах є обов'язковою складовою у професійній підготовці, підвищенні кваліфікації та визначенні компетенцій медичних працівників [1, с. 39–41; 2, с. 159–160]. Їхня діяльність регламентується міністерствами охорони здоров'я та освіти, університетами, коледжами охорони здоров'я, національними інститутами, професійними організаціями, національними установами з питань якості та безпеки пацієнтів, національними органами з акредитації національних регулювальних органів тощо [3, с. 67–74].

Використання симуляційних методик навчання в медицині застосовується з початку 80 років ХХ ст. Застосування під час навчання фантомів, симуляторів та манекенів дає змогу багаторазово відпрацьовувати техніку практичних навичок згідно з алгоритмом про-

фесійних інструкцій, відтворювати клінічні сценарії та підбирати клінічну ситуацію під кожного індивідуально [4, с. 332–333].

Сьогодні в Україні значна увага приділяється використанню симуляційних технологій у навчанні лікарів-інтернів. Особливо це стосується хірургічних спеціальностей. Засвоєння практичних навичок за допомогою симуляційних технологій дає змогу проводити заняття за індивідуальною навчальною програмою, виключає ризик для життя та здоров'я пацієнта, надає можливість відпрацювання навичок та доведення маніпуляції до «автоматизму», забезпечує об'єктивний контроль якості її виконання, моделює різноманітні патології та клінічні випадки, сприяє зниженню стресу в молодих спеціалістів при проведенні перших втручань на реальних пацієнтах. Саме самостійне відпрацювання та освоєння практичної навички до «автоматизму» допомагає інтернам відчувати відповідальність за маніпуляцію, яку він виконує, і потім на практиці з вагітними та хворими перевірити свої знання і уміння та визначитися у подальшому професійному удосконаленні тієї чи іншої маніпуляції [5, с. 341].

14 липня 2022 р. наказом МОЗ України № 1219 прийнята «Примірна програма підготовки в інтернатурі» за спеціальністю «Акушерство і гінекологія». Ця програма є комплексом освітніх та практичних компонентів, мета яких — забезпечення набуття лікарями-інтернами компетентностей, необхідних для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста, професійної готовності до самостійної роботи за фахом акушер-гінеколог. Уся підготовка ґрунтується на академічній доброчесності, медичній етиці та деонтології, доказовій медицині [6, с. 1–18]. Програму підготовки в інтернатурі складено з урахуванням вимог Європейської ради та Коледжу акушерства і гінекології (EBCOG) до підготовки фахівців акушерів-гінекологів.

Симуляційне (імітаційне) навчання акушерських та гінекологічних навичок є невід'ємною складовою частиною навчальної програми з акушерства і гінекології для набуття необхідних навичок, перш ніж ці навички буде використано в клінічній практиці. Невідкладні акушерські стани трапляються рідко, тому симуляційне відпрацювання акушерських невідкладних станів є важливим. Крім того, симуляційне навчання забезпечує розвиток не тільки індивідуальних навичок, а й командної роботи.

Симуляційне навчання передбачає використання тренажерів, симуляторів (в тому числі високого рівня реалістичності, 3-D, гаптики), навчених акторів (стандартизовані пацієнти), віртуальної реальності

та соціальних ситуацій, які імітують проблеми, події або умови, що виникають під час професійної діяльності, має бути максимально використаним в залежності від оснащення та можливостей кожного окремого закладу вищої медичної освіти [6, с. 1–18].

На клінічній базі Обласного перинатального центру Одеської ОКЛ створений симуляційний центр, який має велику кількість якісних тренажерів та муляжів з високим рівнем реалістичності. Вони допомагають лікарю-інтерну освоїти практичні навички від простих діагностичних маніпуляцій (наприклад, пельвіометрія або огляд шийки матки в дзеркалах) до складних діагностичних (гістероскопія та лапароскопія) і оперативних акушерських або гінекологічних втручань. Створення такого центру сприяє підвищенню ефективності підготовки майбутніх фахівців, відпрацюванню діагностичних і хірургічних навичок на муляжах, опануванню та удосконаленню різноманітних методик діагностики й лікування.

Під керівництвом викладача в симуляційному центрі лікарі-інтерни відпрацьовують практичні навички на муляжах. Для успішного освоєння практичних навичок на кафедрі було створено навчальний посібник «Покрокові методики виконання практичних навичок за спеціальністю “Акушерство і гінекологія” для лікарів-інтернів» [7, с. 1–148] та методичні розробки з оперативного акушерства («Вихідні (типові) акушерські щипці» [8, с. 1–18], «Дистоція плечиків плода» [9, с. 1–13], до яких увійшли практичні навички, передбачені новою програмою з інтернатури. У посібнику та методичних розробках детально описані всі практичні навички з діагностики й оперативної техніки акушерських і гінекологічних операцій.

У симуляційних класах відпрацьовується також командна робота інтернів при невідкладних станах в акушерстві та гінекології. Створені кейси з освоєння невідкладної допомоги при масивних акушерських кровотечах, еклампсії, дистоції плечиків, дистресі плода, інструментальних методів надання акушерської допомоги (вакуум-екстракція плода, акушерські щипці).

Кожен лікар-інтерн під час навчання в інтернатурі має щоденник, який створений на кафедрі й розрахований на три роки інтернатури. У ньому лікарі-інтерни відображають свою діяльність як на очній, так і заочній базах. Щоденник має перелік компетенцій та практичних навичок для засвоєння їх лікарем-інтерном протягом інтернатури. Ступінь засвоєння кожної практичної навички відмічається керівником заочної бази в щоденнику. Якщо лікар-інтерн вдосконалює прак-

тичні навички в симуляційному центрі та складає іспит, керівник заочної бази може змінити ступінь засвоєння практичної навички від нижчої до вищої. Тільки після проходження іспиту практичної навички в симуляційному центрі керівник заочної бази дозволяє лікарю-інтерну проводити ту чи іншу маніпуляцію у вагітних або гінекологічних пацієнтів. Кількість виконаних маніпуляцій та операцій лікар-інтерн заносить до щоденника. Виконання кількості практичних навичок є обов'язковим для отримання кредитів після закінчення інтернатури та допуску до державних іспитів й отримання звання «лікар-спеціаліст».

Висновки. Застосування в підготовці лікарів-інтернів симуляційного навчання допомагає закріпити отримані ним знання, відпрацювати практичні навички, комунікацію і командну гру. Одночасне використання симуляційного навчання, інтерактивного та дистанційних видів засвоєння матеріалу значно збільшує ефективність освітнього процесу, що, в свою чергу, приводить до формування стійких професійних компетенцій.

Література

1. Симуляційні методи медичної освіти на сучасному етапі / Грішина І. Я. та ін. *Симуляційне навчання в підготовці медичних кадрів* : матеріали навчально-методичної конференції, присвяч. 212-й річниці від дня заснування ХНМУ. Харків, 2016. С. 39–41.

2. Кушнір А. Ю., Москаль С. Ю., Кашперук-Карпюк І. С. Симуляційне навчання на додипломному етапі, як обов'язкова складова програми практично орієнтованої підготовки спеціалістів. *Медична симуляція — погляд у майбутнє (впровадження інноваційних технологій у вищу медичну освіту України) (для лікарів, науковців та молодих вчених)* : наук.-практ. конф. з міжнар. участю : тези доп. Чернівці : БДМУ. 2022. С. 159–160.

3. Симуляційне навчання в медицині: міжнародний та вітчизняний досвід / Артьоменко В. В. та ін. *Одеський медичний журнал*. 2015. № 6 (152). С. 67–74.

4. Роль впровадження стимуляційних методів навчання студентів з дисципліна «Неврологія» / Григорова І. А. та ін. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ*. 2017. Т. 2. С. 332–333.

5. Криворучко І. А., Тесленко С. М., Дроздова А. Г. Симуляційне навчання у підготовці лікарів-інтернів зі спеціальності «Хірургія». *Матері-*

ли Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ. 2017. Т. 2. С. 341.

6. Примірний програма підготовки в інтернатурі : Наказ МОЗ України № 1219 від 14.07.2022 р. С. 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1219282-22#Text>.

7. Покрокові методики виконання практичних навичок за спеціальністю «Акушерство і гінекологія» для лікарів інтернів : навч. посіб. / Посохова С. П. та ін. Одеса, 2023. С. 148.

8. Щурко Д. М., Малюк В. В., Щурко М. І. Вихідні (типові) акушерські щипці : метод. рек. Одеса, 2023. С. 17.

9. Щурко Д. М., Малюк В. В., Щурко М. І. Дистоція плечиків плода : метод. рек. Одеса, 2023. С. 13.

СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ
АКУШЕРІВ-ГІНЕКОЛОГІВ
Щурко М. І., Щурко Д. М.
Одеський національний медичний університет192